

Vrijwilligersactiviteiten voor jongeren in Europa, wat werkt en versterkt?

Inleiding

Veel jongeren in Europa doen vrijwilligerswerk. Via sportverenigingen, jongerenorganisaties, scholen, natuurprojecten of maatschappelijke initiatieven of uit zichzelf. Al deze vrijwilligersactiviteiten geven jongeren de kans om iets te betekenen voor anderen en tegelijkertijd de mogelijkheid om zichzelf verder te ontwikkelen. Dit artikel gaat over vrijwilligersactiviteiten voor jongeren in verschillende Europese landen, waarbij gebruik is gemaakt van de Europese Youth Wiki. De vele voorbeelden bieden inspiratie voor beleidsmakers, vrijwilligersorganisaties en onderzoekers om het jongerenvrijwilligerswerk in Nederland verder te versterken.

Vrijwilligerswerk is een belangrijk onderdeel van het Europese Jeugdbeleid. Het stimuleert actief burgerschap. En het helpt jongeren om zich te ontwikkelen, nieuwe vaardigheden te leren, hun talenten te ontdekken, en zich betrokken te voelen. Ze ervaren dat hun inzet ertoe doet. Via vrijwilligersactiviteiten dragen jongeren bij aan solidariteit en positieve verandering, zowel in eigen land als in het buitenland. De EU-lidstaten hebben afspraken gemaakt over vrijwilligerswerk in de [Europese Jongeren Strategie \(2019–2027\)](#). De lidstaten willen de sociale en maatschappelijke betrokkenheid van jongeren versterken door kwalitatief vrijwilligerswerk te stimuleren, de waarde ervan te erkennen en organisaties te ondersteunen die jongeren helpen om vrijwilligersactiviteiten te vinden. Een belangrijk Europees programma hiervoor is het [European Solidarity Corps](#). Via dit programma doen duizenden jongeren mee aan projecten in binnen- en buitenland.

In dit artikel lichten we een aantal voorbeelden uit van beleid, ondersteuningsmogelijkheden en wervingsinstrumenten uit verschillende Europese landen. We laten zien hoe deze landen vrijwilligersactiviteiten voor jongeren versterken, hoe zij jongeren bereiken, en wat deelname oplevert voor de jongeren. Deze informatie komt grotendeels uit de Europese Youth Wiki (zie kader).

Youth Wiki

De [Youth Wiki](#) is een online platform met informatie over jeugdbeleid in 33 Europese landen. Ieder land heeft een nationale correspondent, die de informatie aanlevert en up-to-date houdt.

In de Youth Wiki is informatie verzameld over thema's zoals jeugdbeleid, participatie, werkgelegenheid, onderwijs, sociale inclusie, cultuur, jongerenwerk en vrijwilligersactiviteiten. Onder het thema 'vrijwilligersactiviteiten' staat bijvoorbeeld informatie over relevant overheidsbeleid, en over de kwaliteit en erkenning van jongerenvrijwilligerswerk. De informatie wordt aangeboden in het Engels.

Dit artikel bestaat uit drie hoofdstukken:

1. Programma's en beleid
2. Bereiken en verbinden van jongeren
3. Kwaliteit, ondersteuning en erkenning

1. Programma's en beleid

Wetgeving voor vrijwilligerswerk is meestal niet specifiek gericht op jongeren-vrijwilligerswerk. Een uitzondering daarop is te vinden in Luxemburg. Daar zijn jongerenvrijwilligersactiviteiten officieel vastgelegd in de 2007 Law on Youth Voluntary Service. Deze wet is bedoeld voor jongeren tot 30 jaar die zich vrijwillig willen inzetten voor maatschappelijke projecten. Een tweede uitzondering is Oostenrijk. In dat land wordt jongerenvrijwilligerswerk expliciet ondersteund via de Federal Act on the Promotion of Volunteering.

Definities van vrijwilligersactiviteiten

Veel Europese landen hanteren een nationale definitie van vrijwilligerswerk. Jongeren-vrijwilligerswerk valt daar dan onder. De Nederlandse Rijksoverheid omschrijft vrijwilligersactiviteiten als: 'werk dat u onbetaald en onverplicht doet, voor anderen of voor de samenleving'. Vrijwilligerswerk is dus een breed begrip.

In de European charter on the rights and responsibilities of volunteers (Europees Handvest voor de rechten en verantwoordelijkheden van vrijwilligers) staat vrijwilligerswerk omschreven als 'activiteiten zonder winstoogmerk [die bijdragen] aan de persoonlijke ontwikkeling van de vrijwilliger. De vrijwilliger zet [uit vrije wil] tijd en energie in voor het algemeen belang, zonder financiële beloning. De activiteiten [...] vervangen geen betaald werk. De activiteiten kunnen plaatsvinden binnen een organisatie die vrijwilligers inzet, maar ook op initiatief van de vrijwilliger zelf'.

Variatie in vrijwilligerswerk

Jongerenvrijwilligerswerk is er in vele soorten en maten. Zo zijn er individuele trajecten, waarin jongeren voor een langere periode meedraaien in één maatschappelijke organisatie. Bijvoorbeeld via de nationale vrijwilligersprogramma's in Italië en Frankrijk. Maar er zijn ook trajecten in teamverband, zoals buurtacties, thematische projecten of korte, intensieve projectweken waarin jongeren gezamenlijk aan een concrete maatschappelijke klus werken. Zowel de individuele trajecten als de activiteiten in teamverband dragen bij aan persoonlijke ontwikkeling. Individueel vrijwilligerswerk helpt jongeren om

zelfstandiger te worden en verantwoordelijkheid te ontwikkelen. Vrijwilligerswerk in een team leert jongeren samen te werken en versterkt het gemeenschapsgevoel.

Er zijn sinds de coronapandemie ook steeds meer mogelijkheden voor digitale vrijwilligersactiviteiten in Europa. Hierbij zetten jongeren zich online in voor maatschappelijke initiatieven. Ze verzorgen dan bijvoorbeeld de content voor websites en sociale media, bieden online ondersteuning, dragen bij aan online campagnes, of voeren vertaalwerk uit. In [Slowakije](#) bestaat het platform Growni, dat jongeren online koppelt aan de digitale behoeften van non-profitorganisaties. Zo kunnen jongeren op afstand helpen met communicatie, ontwerp, taal of IT. Dat maakt vrijwilligerswerk ook toegankelijk voor jongeren die fysiek minder makkelijk kunnen meedoen.

Door de variatie in activiteiten kan vrijwilligerswerk op vele manieren aansluiten bij de interesses, agenda's en leefwerelden van jongeren.

Gemeenschappelijke kenmerken

Vrijwilligersactiviteiten voor jongeren in Europa hebben een aantal kenmerken gemeen:

- Jongeren voeren de activiteiten vrijwillig uit, en kiezen daar zelf voor. Ze zijn nergens toe verplicht.
- De activiteiten zorgen ervoor dat jongeren actief meedoen in de samenleving.
- Jongeren krijgen de ruimte om (niet-formeel) te leren en zich persoonlijk te ontwikkelen, vaak met ondersteuning.
- De activiteiten worden vooral uitgevoerd bij maatschappelijke organisaties zonder winstoogmerk.
- Jongeren krijgen geen salaris voor hun inzet. Soms ontvangen ze wel een onkosten- of vrijwilligersvergoeding.
- De activiteiten mogen geen vervanging zijn van betaald werk.

Nationaal beleid en programma's

In de meeste Europese landen is vrijwilligerswerk vooral georganiseerd via lokale initiatieven. Soms maken vrijwilligersactiviteiten door jongeren ook deel uit van nationaal jeugdbeleid en wetgeving. Via nationale programma's en door nationale financiering van vrijwilligersorganisaties worden jongeren gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen.

 [Duitsland](#), [Estland](#), [Frankrijk](#), [Italië](#), [Litouwen](#), [Luxemburg](#), [Malta](#), [Nederland](#), [Portugal](#) en [Servië](#) hebben programma's om jongeren actief te betrekken bij nationale vrijwilligersactiviteiten. Ze zijn vaak opgezet om sociale veerkracht en solidariteit te versterken, jongeren meer bij de samenleving te betrekken, of hen te ondersteunen bij de overgang naar een zelfstandig leven. Nationale programma's bieden jongeren een duidelijk startpunt voor vrijwilligerswerk. Ze helpen om talenten en interesses van jongeren te koppelen aan de behoeften van vrijwilligersorganisaties. In [Malta](#) is dit nadrukkelijk een van de belangrijkste doelen van het nationale programma. Voor vrijwilligersorganisaties zorgen nationale programma's vaak voor meer continuïteit en kwaliteit. Ze maken het makkelijker om jongeren langdurig te betrekken en hen goed te begeleiden in hun leerproces.

De omvang van de jongerenvrijwilligersactiviteiten binnen nationale programma's verschilt sterk per land. Veel nationale programma's bieden verschillende trajecten aan, variërend van acht weken tot twaalf maanden. Ook het aantal uren per week loopt uiteen. In veel landen gaat het om fulltime inzet van dertig tot veertig uur per week. In [Nederland](#) zijn de mogelijkheden flexibel: jongeren kunnen soms al deelnemen vanaf drie uur per week, het vrijwilligerswerk wordt vaak tijdens schooltijd uitgevoerd. Nationale programma's of beleid versterken de deelname van jongeren. Ook door de mogelijkheid om vaardigheden te laten erkennen gaan meer jongeren vrijwilligerswerk doen.

Als een land geen nationale vrijwilligersprogramma's heeft, kan het vrijwilligersactiviteiten voor jongeren wel op andere manieren ondersteunen. Zo zijn er in [Tsjechië](#), [Oostenrijk](#), [Slowakije](#) en [Spanje](#) voor jongerenvrijwilligerswerk specifieke beleidsdoelen opgenomen in nationale jeugdstrategieën, plannen en wetgeving. In [Turkije](#) ondersteunt de overheid jongerenvrijwilligerswerk via een online platform dat jongeren koppelt aan vrijwilligersorganisaties. In [Ierland](#) en [Finland](#) ontvangen vrijwilligersorganisaties overheidssubsidie. Structurele financiering helpt organisaties om hun capaciteit te versterken, zodat zij jongeren op een duurzame en doelgerichte manier kunnen betrekken bij hun activiteiten.

Nederlandse initiatieven en programma's

In [Nederland](#) stimuleert de nationale overheid verschillende initiatieven voor jongerenvrijwilligerswerk via financiering of coördinatie. Zo wil zij jongeren aanmoedigen zich sociaal te ontwikkelen en het maatschappelijk middenveld versterken. Twee voorbeelden:

- **Maatschappelijke Diensttijd (MDT):** een nationaal programma gefinancierd door de overheid om jongeren (12-30 jaar) te stimuleren zich vrijwillig in te zetten voor de samenleving, zo hun talenten te ontwikkelen en nieuwe mensen te ontmoeten.
- **Solidariteitsprojecten:** een subsidieprogramma gecoördineerd door het Nationale Agentschap Erasmus+ Jeugd en European Solidarity Corps, in opdracht van het ministerie van VWS. In deze vrijwilligersprojecten doen jongeren iets voor een ander, hun buurt, de maatschappij of het klimaat. De projecten worden bedacht, opgezet en uitgevoerd door een groep van minimaal vijf jongeren (18-30 jaar).

Europese vrijwilligersactiviteiten voor jongeren

De [Raad van Europa](#) en de [Europese Commissie](#) werken al jaren samen aan het versterken van jongerenvrijwilligersactiviteiten in Europa. De EU-lidstaten hebben afgesproken om zich te blijven inzetten voor de erkenning, kwaliteit, inclusie en meerwaarde ervan. Dit is belangrijk voor leerervaringen die jongeren helpen om actief te zijn in de samenleving, betrokken te zijn bij democratie en maatschappelijke verantwoordelijkheid te ontwikkelen. Met als gewenst resultaat een inclusieve, tolerante en democratische samenleving. Zowel de Raad van Europa als de Europese Commissie stimuleren ook samenwerking en kennisuitwisseling tussen organisaties in verschillende landen. Zo krijgen jongeren de kans om internationale ervaring op te doen, en kunnen organisaties profiteren van elkaars expertise.

De belangrijkste Europese initiatieven die jongerenvrijwilligerswerk ondersteunen staan beschreven in onderstaand kader.

Europese initiatieven ter ondersteuning van jongerenvrijwilligerswerk

The EU Council Recommendation on the Mobility of Young Volunteers (2022): Europees beleidsdocument met als doel internationaal jongerenvrijwilligerswerk te bevorderen. De aanbeveling sluit aan bij de Europese Jongeren Strategie 2019-2027. EU-lidstaten worden opgeroepen om meer bekendheid te geven aan en kansen te creëren voor jongeren-vrijwilligersactiviteiten, de kwaliteit ervan te verbeteren, en leerresultaten te erkennen. Ook wordt verwacht dat zij hierover rapporteren in hun nationale plannen voor jongeren-vrijwilligerswerk.

European Solidarity Corps is een Europees subsidieprogramma dat jongeren tussen de 18 en 30 jaar de kans biedt om vrijwilligersprojecten te doen, in eigen land of elders in Europa, individueel of in teamverband. De vrijwilligersactiviteiten worden ondersteund met subsidies.

Eurodesk biedt duidelijke en toegankelijke informatie over mogelijkheden voor studiemogelijkheden en vrijwilligerswerk in het buitenland, bijvoorbeeld via Erasmus+ en het European Solidarity Corps. Eurodesk is actief in 34 landen, en heeft in elk land een informatiepunt. In Nederland is dat de website Go Europe, waar veel informatie te vinden is over vrijwilligerswerk in het buitenland.

European Youth Portal is een Europees platform voor jongeren met informatie en inspirerende verhalen over vrijwilligerswerk in Europa. Er is onder meer een database te vinden met Europese vrijwilligersactiviteiten, en een informatiekit voor vrijwilligers.

Strengthening European Volunteering is een samenwerkingsverband tussen nationale agentschappen uit tien Europese landen, om vrijwilligerswerk voor jongeren in Europa te verbeteren. Bijvoorbeeld door een vernieuwd kwaliteitskader voor vrijwilligerswerk te ontwikkelen, en brengt het invoeren van een 'EU-vrijwilliger'-status onder de aandacht.

De International Voluntary Service Toolkit is ontwikkeld door de Youth Partnership van de Europese Commissie en de Raad van Europa. De kit biedt (jongeren)organisaties praktische tools om een internationale vrijwilligersactiviteit voor jongeren op te zetten.

Naast de Europese initiatieven zijn in veel landen ook eigen programma's die jongeren de kans geven om vrijwilligerswerk te doen in het buitenland. Bijvoorbeeld het *Servizio Civile Universale* in Italië, het *Volontariat de Solidarité Internationale* in Frankrijk, de *Österreichischer Auslandsdienst* in Oostenrijk en *Campos de Voluntariado Internacional* in Spanje. Ook in Duitsland zijn meerdere initiatieven, zoals *weltwärts*, dat gericht is op ontwikkelingssamenwerking.

2. Bereiken en verbinden van jongeren

In Europa zijn verschillende ervaringen opgedaan die laten zien hoe jongeren het beste bereikt en gestimuleerd kunnen worden om vrijwilligerswerk te doen.

Deelnameprofielen en motivaties van jongeren

Het aandeel jongeren dat vrijwilligerswerk doet, verschilt per land. In veel Europese landen schommelt dit tussen de 35 en 50%. Het zijn vooral jongeren met een theoretische opleiding en een goede sociaaleconomische positie. In de meeste Europese landen zijn vrouwen vaker vrijwilliger dan mannen. In Nederland doet 46% van de jongeren (15 tot 25 jaar) vrijwilligerswerk, vooral bij sportverenigingen, op school of in het jongerenwerk. In Duitsland hebben jongeren de afgelopen jaren iets minder vrijwilligerswerk gedaan, vermoedelijk doordat hun prioriteit ligt bij opleidingen en betaald werk. In Bulgarije ligt het percentage lager (27%), door een gebrek aan regulering, informatie, financiering en een vrijwilligerscultuur.

De redenen om vrijwilligerswerk te doen, verschillen per jongere. Meestal gaat het om een combinatie van persoonlijke motivatie en externe factoren, bijvoorbeeld of er sprake is van een ruime of krappe arbeidsmarkt, economische instabiliteit of een verplichting tot vrijwilligerswerk als onderdeel van opleidingen en onderwijs. Veel Europese jongeren doen vrijwilligerswerk omdat zij anderen willen helpen, van waarde willen zijn, zich persoonlijk willen ontwikkelen, nieuwe (leer)ervaringen willen opdoen, nieuwe mensen willen leren kennen, of hun vaardigheden en loopbaan willen versterken. In Frankrijk geven jongeren bijvoorbeeld aan dat vrijwilligersactiviteiten via het nationale programma een manier zijn om werkervaring op te doen (32%), iets bij te dragen aan de samenleving (22%) en maatschappelijk betrokken te raken (12%).

De waarden en motivaties van jongeren om vrijwilligerswerk te doen, zijn aan het veranderen. Voor Europese jongeren is het de laatste jaren belangrijker geworden om zelf iets uit de vrijwilligersactiviteiten te halen, zoals persoonlijke groei, werkervaring of professionele ontwikkeling. Vrijwilligerswerk doen om een bijdrage te leveren aan de maatschappij of uit plichtsbesef wordt minder genoemd als motivatie sinds 2020.

De European Academy on Youth Work licht toe waardoor de motivaties van jongeren om vrijwilligerswerk te doen aan het veranderen zijn. Steeds meer jongeren kijken naar hun tijd in relatie tot geld. Afhankelijk van hun financiële situatie beoordelen ze of ze ruimte hebben voor vrijwilligerswerk. Deze verandering vraagt om een nieuwe benadering binnen het jongerenvrijwilligerswerk. Organisaties zullen duidelijker moeten laten zien wat voor jongeren de meerwaarde is van vrijwilligerswerk. Het is een vorm van uitwisseling: wat je erin stopt, krijg je op een andere manier terug. Bijvoorbeeld in persoonlijke ontwikkeling, sociale contacten en kansen voor de toekomst.

In Nederland is ook een verandering in motivatie te zien. Nederlandse jongeren zijn vooral gemotiveerd vanwege het sociale aspect, hun persoonlijke ontwikkeling, en het krijgen van erkenning en waardering. Ze blijken steeds meer waarde te hechten aan persoonlijke ontwikkeling, het leren van nieuwe vaardigheden, de beschikbaarheid van persoonlijke begeleiding, en het ontvangen van feedback op hun inzet.

In Nederland doen jongeren om verschillende redenen mee aan het nationale vrijwilligerswerkprogramma Maatschappelijke Diensttijd:

- 35% wil zichzelf ontwikkelen en iets teruggeven aan de maatschappij of bijdragen aan een betere wereld;
- 29% wil erachter komen welke werkomgeving bij hen past;
- 27% wil aan hun CV werken of makkelijker aan een baan komen;
- 9% wil alleen van betekenis zijn voor anderen.

Daarnaast vinden jongeren het belangrijk dat het vrijwilligerswerk aansluit bij hun interesses en hun dagelijks leven, en dat ze goede begeleiding krijgen.

Impact voor jongeren

In verschillende Europese landen is onderzocht wat vrijwilligersactiviteiten voor jongeren en voor vrijwilligersorganisaties opleveren. Daaruit kwamen veel positieve effecten naar voren.

Vrijwilligerswerk helpt jongeren om sociale relaties op te bouwen, en om praktische vaardigheden en persoonlijke competenties te ontwikkelen. Zoals samenwerken, ideeën bedenken, zelfvertrouwen ontwikkelen, initiatief nemen, verantwoordelijkheid dragen en omgaan met uitdagingen. Ook leren jongeren hun eigen sterke en zwakke punten beter kennen.

Daarnaast helpt het hen om zich meer verbonden te voelen met de gemeenschap, en makkelijker mee te doen in de samenleving. Hierdoor zetten jongeren zich ook later in hun leven makkelijker in voor de maatschappij. Dit kan hun toekomstkansen, loopbaanmogelijkheden en onderwijsresultaten versterken.

Door vrijwilligerswerk ontwikkelen Europese jongeren meer intercultureel begrip en respect voor diversiteit. Ze leren beter te communiceren met mensen uit andere culturen, bijvoorbeeld door een andere taal te gebruiken en zich in te leven in verschillende achtergronden.

Impact voor vrijwilligersorganisaties

Onderzoek naar vrijwilligerswerk door jongeren in Europa benoemt een aantal voordelen van het betrekken van jonge vrijwilligers. Het helpt vrijwilligersorganisaties om hun capaciteit en maatschappelijke impact te vergroten. Organisaties kunnen dankzij (internationale) jonge vrijwilligers hun activiteiten-aanbod verbreden en andere doelgroepen aantrekken, zoals jongeren. Verder brengen

jongeren frisse energie, nieuwe kennis en vaardigheden met zich mee. Dit kan organisaties helpen om verder te ontwikkelen en te innoveren. Soms scheelt het organisaties ook in het vinden en inwerken van nieuw personeel, doordat de jonge vrijwilligers doorstromen naar betaalde functies.

Onderzoek naar resultaten Europese vrijwilligersactiviteiten

Zo'n 35 nationale agentschappen van Erasmus+ en European Solidarity Corps werken samen in het RAY-netwerk (Research-based Analysis and Monitoring of European Youth Programmes). Dat netwerk voert onder andere onderzoek uit om inzicht te krijgen in de resultaten van vrijwilligersactiviteiten, vooral binnen de context van het Europese Solidarity Corps. Een belangrijke aanbeveling is om op Europees niveau te werken aan wettelijke erkenning van de rechten van vrijwilligers. Dit zou duidelijkheid moeten geven over de rechten van vrijwilligers, de voordelen van vrijwilligerswerk moeten verbeteren, en drempels moeten wegnemen voor jongeren in kwetsbare situaties. Meer informatie is te vinden op: www.researchyouth.net.

Inclusie en diversiteit

Vrijwilligersactiviteiten zijn een krachtig instrument om inclusie, gelijke kansen en respect voor diversiteit te bevorderen. Toch blijft het een uitdaging om vrijwilligerswerk voor alle jongeren toegankelijk te maken. Jongeren uit sociaaleconomisch kwetsbare situaties of met speciale behoeften zijn vaak ondervertegenwoordigd. Terwijl juist zij veel baat kunnen hebben bij vrijwilligerswerk.

De Europese Unie heeft inclusie benoemd als een kernprioriteit van jeugdbeleid in de EU-lidstaten. Het doel is om zicht te krijgen op de drempels die deelname belemmeren en maatregelen te nemen om deze drempels weg te nemen. Veel landen zetten daar gerichte nationale strategieën, inclusieprogramma's en selectie- of ondersteuningsmaatregelen voor in.

In sommige landen zijn deze maatregelen gericht op jongeren die extra belemmeringen ervaren bij het vinden van een vrijwilligersplek, bijvoorbeeld door fysieke, geografische of financiële obstakels. In Denemarken en Zweden is nationale financiering beschikbaar om jongeren in een kwetsbare positie te betrekken bij vrijwilligersactiviteiten. Binnen het Portugese nationale vrijwilligersprogramma wordt in het selectieproces rekening gehouden met criteria zoals woonplaats, opleiding, geslacht, speciale behoeften en arbeidsmarktpositie, om jongeren in een kwetsbare positie dezelfde kansen te bieden. Er zijn gerichte ondersteuningsmogelijkheden voor jongeren met een beperking, jongeren die in afgelegen regio's wonen, of jongeren die zich geen periode van onbetaald vrijwilligerswerk kunnen veroorloven. In Duitsland is er een speciaal ondersteuningsprogramma om jongeren met een beperking bij vrijwilligersactiviteiten te betrekken.

In andere landen zijn de nationale maatregelen gericht op jongeren voor wie vrijwilligerswerk belangrijke kansen kan bieden. Bijvoorbeeld om zich beter te verbinden met de samenleving, hun opleiding te versterken of hun kansen op werk te vergroten. Zo bestaan er in Luxemburg en Duitsland speciale

maatregelen om jongeren te betrekken die slechte schoolresultaten hebben, voortijdig school hebben verlaten, of dat risico lopen. In [Frankrijk](#) bestaat een programma om jongeren die gevlucht zijn te ondersteunen bij vrijwilligerswerk.

Europese maatregelen voor inclusie en diversiteit

Het [European Solidarity Corps](#) bevordert gelijke kansen door deelname eenvoudiger te maken voor jongeren met een kwetsbare achtergrond. Organisaties kunnen extra financiering aanvragen voor extra begeleiding, aanpassingen of om financiële steun bieden aan deze jongeren.

Jongeren enthousiasmeren en binden

Om jongeren te enthousiasmeren voor vrijwilligerswerk is het belangrijk dat de activiteiten aansluiten bij hun motivaties, waarden en leefwereld. Onderwerpen waarin veel jongeren interesse hebben, zijn bijvoorbeeld duurzaamheid, cultuur of mensenrechten.

In veel landen passen organisaties ook de vorm van het vrijwilligerswerk aan op de motivaties en leefwereld van jongeren. Zo zijn er in [Denemarken](#) en [Nederland](#) bijvoorbeeld veel flexibele, laagdrempelige en kortdurende vrijwilligersactiviteiten. Een voorbeeld daarvan is ‘micro-volunteering’: jongeren leveren kleine bijdragen via apps of online acties, bijvoorbeeld rond buurtinitiatieven. Het is belangrijk dat de opbrengsten van het vrijwilligerswerk aansluiten op de verwachtingen die jongeren ervan hebben. Veel jongeren in [Nederland](#) vinden het bijvoorbeeld belangrijk dat zij waardering ontvangen voor hun vrijwillige inzet. Bijvoorbeeld met een financiële vergoeding, cadeau, complimenten of bedankjes. Ook hebben ze behoefte aan een heldere taakomschrijving en duidelijke informatie over het vrijwilligerswerk.

Vrijwilligersorganisaties in Europa experimenteren met nieuwe communicatiemethodes en communicatiekanalen om jongeren te bereiken. Jongeren komen vrijwilligersactiviteiten steeds vaker online op het spoor, bijvoorbeeld via sociale media, digitale platforms en online via andere jongeren. Daarnaast blijkt ook peer-to-peer-werving effectief: jongeren die al vrijwilliger zijn, weten leeftijdsgenoten sneller te overtuigen om mee te doen.

[EuroPeers netwerk](#) is een Europees jongerenennetwerk dat jongeren op de hoogte brengt van de mogelijkheden binnen Erasmus+ en het European Solidarity Corps. De jongeren uit het netwerk hebben zelf meegedaan aan een Europees mobiliteits- of vrijwilligersproject. Zij gebruiken hun ervaringen om leeftijdsgenoten te informeren, enthousiasmeren en motiveren. In [Nederland](#) doen ze dit bijvoorbeeld via sociale media, door scholen te bezoeken, en door evenementen te organiseren en ondersteunen.

3. Kwaliteit, ondersteuning en erkenning

In heel Europa worden stappen gezet om de kwaliteit en ondersteuningsmogelijkheden van jongerenvrijwilligerswerk te verbeteren. Bijvoorbeeld via onkostenvergoedingen, het bewaken van de veiligheid van het jongerenvrijwilligerswerk en erkenning van de activiteiten die jongeren uitvoeren. Zowel door nationale overheden als binnen Europese programma's zijn hiervoor instrumenten ontwikkeld.

Kwaliteitslabels en standaarden

In vrijwel alle Europese landen zijn er bepaalde kwaliteitscriteria, standaarden of labels vastgesteld voor vrijwilligersactiviteiten die door maatschappelijke organisaties worden aangeboden. Deze criteria beschrijven meestal de rechten en plichten van zowel vrijwilligers als organisaties, de voorwaarden waaronder vrijwilligerswerk mag worden uitgevoerd, en de veiligheidsregels die moeten worden gevolgd.

In ongeveer de helft van de Europese landen controleert de overheid of deze kwaliteitsstandaarden worden nageleefd. Meestal gelden die controles voor organisaties die subsidie ontvangen voor hun projecten, of die deelnemen aan een nationaal vrijwilligersprogramma. In het nationale vrijwilligersprogramma van Malta is kwaliteitscontrole een vast onderdeel van het accreditatieproces voor organisaties die vrijwilligerswerk aanbieden.

De manier waarop de kwaliteitscontroles worden georganiseerd, verschilt per land. In Frankrijk, Oostenrijk en Kroatië zijn organisaties verplicht om periodiek te rapporteren over de kwaliteit van hun activiteiten. In Luxemburg controleren overheidsinspecteurs erkende vrijwilligersorganisaties, en in Duitsland wordt er via audits gecontroleerd of organisaties voldoen aan de geldende regels en kwaliteitscriteria.

Quality Label

Dit kwaliteitslabel van het European Solidarity Corps is verplicht voor organisaties die meedoen aan het Europese Vrijwilligerswerkprogramma. Het laat zien dat organisaties voldoen aan de principes van het programma, zoals goede voorbereiding en begeleiding van jongeren, en een goede evaluatie.

Kwaliteitsbewaking van vrijwilligersactiviteiten zorgt ervoor dat jongeren kunnen leren en groeien. In landen waar de kwaliteitsbewaking op nationaal niveau wordt uitgevoerd, is er onder jongeren meer continuïteit in deelname en een hogere tevredenheid. Het draagt ook bij aan betrouwbare en duurzame vrijwilligersprojecten die een positieve impact kunnen hebben op de samenleving.

Financiële en structurele ondersteuning

Volgens de [European charter on the rights and responsibilities of volunteers](#) hebben vrijwilligers recht op passende ondersteuning vanuit de organisaties waar zij actief zijn. Jongeren die zich gesteund voelen, zijn meer bereid om actief bij te dragen aan de maatschappij. (Financiële) Ondersteuning is dus een belangrijke manier om vrijwilligerswerk toegankelijker te maken, en een Europese participatiecultuur te bevorderen.

Vrijwilligerswerk is vaak onbetaald, maar brengt wel kosten met zich mee, zoals reis- en verzekeringskosten. Dat vormt voor veel jongeren een drempel om vrijwilligerswerk te gaan doen. Europese of nationale financiële steun kan die drempel wegnemen.

In de meeste Europese landen bestaan er financiële ondersteuningsregelingen, de vorm verschilt per land. Vaak krijgen vrijwilligers hun kosten voor eten, verblijf, vervoer en taallessen vergoed. In [Oostenrijk](#) en [Malta](#) ontvangen zij een vaste toelage, los van hun werkelijke uitgaven. In [Frankrijk](#), [Tsjechië](#) en [Finland](#) hebben vrijwilligers recht op sociale-zekerheidsvoorzieningen, en bouwen ze soms ook pensioenrechten op. In [Luxemburg](#) krijgen vrijwilligers een onkostenvergoeding en zakgeld, en hebben zij recht op sociale-zekerheidsvoorzieningen. In sommige landen, zoals [Frankrijk](#), krijgen vrijwilligers een kortingskaart. Soms wordt een deel van de vergoeding pas uitgekeerd na afronding van het vrijwilligerswerk.

Wie in aanmerking komen voor financiële steun, verschilt per land. In veel landen kunnen alle vrijwilligers financiële ondersteuning krijgen. In [Turkije](#) houdt de overheid via een monitoringssysteem zicht op financiële afspraken tussen organisaties en vrijwilligers. In [Duitsland](#), [Frankrijk](#), [Italië](#) en [Tsjechië](#) is financiële ondersteuning alleen beschikbaar voor jongeren die deelnemen aan nationale vrijwilligersprogramma's. Voor vrijwilligersactiviteiten buiten deze programma's is onkostenvergoeding dan niet specifiek geregeld.

In een aantal Europese landen zijn er geen vastgestelde ondersteuningsregelingen. Bijvoorbeeld in [Finland](#), [Ierland](#), [Noorwegen](#) en [Zweden](#). Maar daar ontvangen vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke initiatieven en jongerenorganisaties wel structurele financiering. Daarmee kunnen zij jonge vrijwilligers ondersteunen, als zij daarvoor kiezen.

Financiële steun wordt in sommige landen gecombineerd met structurele begeleiding of training van vrijwilligers. In [Italië](#) en [Frankrijk](#) krijgen vrijwilligers bijvoorbeeld een mentor die hun voortgang volgt en hen helpt om op hun ervaringen te reflecteren. Dit draagt bij aan goede ondersteuning en kwaliteit. [Jongeren die deelnamen aan Europese vrijwilligersactiviteiten gaven aan](#) dat begeleiders hun leerervaringen positief beïnvloedden. In [Portugal](#) krijgen vrijwilligers een algemene training over hun rechten en plichten.

Erkenning en vastleggen van vaardigheden

Voor jongeren is vrijwilligerswerk niet alleen een manier om bij te dragen aan de maatschappij, maar ook een vorm van leren. Via vrijwilligersactiviteiten ontwikkelen zij vaardigheden en competenties, zoals samenwerking, ideeënontwikkeling, zelfvertrouwen, initiatief nemen en omgaan met moeilijke situaties en maatschappelijke uitdagingen. 85% van de jongeren die hebben deelgenomen aan het European Solidarity Corps wil iets nieuws te leren en 80% van deze jongeren wil nieuwe mensen te leren kennen.

In de meeste Europese landen wordt vrijwilligerswerk gezien als een manier om buiten school vaardigheden te leren en je persoonlijk te ontwikkelen. Documentatie en erkenning van opgedane ervaringen biedt jongeren de mogelijkheid om aan te tonen welke competenties zij buiten school hebben ontwikkeld. Dit kan hen helpen om bijvoorbeeld aansluiting te vinden in het onderwijs, of om hun positie te versterken op de arbeidsmarkt. Door vrijwilligerswerk als leerervaring te erkennen, dragen landen bij aan het EU-initiatief 'een leven lang leren'.

In Europa bestaan er verschillende systemen om vrijwilligerservaringen vast te leggen en te erkennen.

In Duitsland, Estland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Litouwen, Portugal, Denemarken, Finland, Oostenrijk en Roemenië ontvangen jongeren bijvoorbeeld een paspoort, certificaat, logboek, nationaal bewijs of award van de overheid of de organisatie waar zij vrijwilligerswerk doen. In de meeste landen kunnen alle vrijwilligers hun vaardigheden laten documenteren. Soms geldt dat alleen voor specifieke groepen. In België bijvoorbeeld voor vrijwilligers die actief zijn als jeugdleiders, in Italië voor deelnemers aan nationale programma's, en in Zweden voor vrijwilligers die in het buitenland werken.

In landen waar geen nationaal documentatiesysteem is voor vrijwilligerswerk, kunnen organisaties hun eigen certificaten verstrekken. In Slowakije bijvoorbeeld kunnen vrijwilligers hun ervaringen en leerresultaten vastleggen met behulp van een zelfevaluatie-tool. Vervolgens verifieert de vrijwilligersorganisatie deze opgedane vaardigheden en resultaten en een vastgesteld comité erkent de vaardigheden via een certificaat.

In veel Europese landen (België, Estland, Finland, Frankrijk, Italië, Duitsland, Luxemburg, Denemarken, Tsjechië, Polen, Portugal, Litouwen, Oostenrijk, Spanje) tellen vaardigheden die tijdens vrijwilligersprojecten zijn opgedaan mee voor formele kwalificaties. Hoe die erkenning verloopt, is vastgelegd in nationale validatie- en erkenningskaders. In Luxemburg is bijvoorbeeld wettelijke vastgelegd dat leerervaringen uit vrijwilligerswerk erkend worden door werkgevers en onderwijsinstellingen.

De erkenning is vaak gekoppeld aan beroepsonderwijs of hoger onderwijs. Bijvoorbeeld in Frankrijk, Italië en Portugal kunnen studenten die deelnemen aan nationale vrijwilligerswerkprogramma's studiepunten krijgen die meetellen voor een diploma. In Polen kunnen competenties uit het vrijwilligerswerk meetellen als schoolresultaten. Onderwijsinstellingen in Denemarken en Finland beoordelen de vaardigheden die via vrijwilligerswerk zijn opgedaan, en deze kunnen ook worden meegenomen in competentiebeoordelingen voor de toelating tot opleidingen. In Nederland kunnen onderwijsinstellingen vrijwilligersactiviteiten opnemen in hun curriculum.

Europese erkenning voor vrijwilligersactiviteiten

Vrijwilligerswerk wordt in Europa steeds meer erkend als onderdeel van een bredere leeromgeving. De Europese Commissie stimuleert dit door koppelingen te maken tussen het **European Qualifications Framework (EQF)** en niet-formeel leren via vrijwilligersactiviteiten. Daarnaast bestaan er Europese certificaten voor de erkenning van leerervaringen en persoonlijke ontwikkeling via vrijwilligerswerk:

- **Youthpass** is een Europees instrument om leerresultaten te erkennen en documenteren die bijvoorbeeld behaald zijn binnen het European Solidarity Corps-programma. Het persoonlijke Youthpass-certificaat beschrijft wat jongeren hebben geleerd aan de hand van acht sleutelcompetenties. De Youthpass is inmiddels in meer dan dertig landen geaccepteerd als instrument om niet-formeel leren zichtbaar te maken.
- **Europass** is een gratis online instrument waarmee jongeren hun vaardigheden in kaart kunnen brengen en hun leer- en loopbaanpad kunnen plannen. Ook vaardigheden en competenties die via vrijwilligerswerk zijn opgedaan kunnen eenvoudig worden geregistreerd en gekoppeld worden aan formele opleidings- of loopbaangegevens.

Ten slotte

Jongerenvrijwilligerswerk draagt bij aan solidariteit en maatschappelijke betrokkenheid in Europa. Het helpt jongeren om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen, sociale contacten op te doen, hun zelfvertrouwen te vergroten en maatschappelijk betrokken te zijn. Organisaties, instellingen en overheden hebben de belangrijke taak om jongeren-vrijwilligerswerk te stimuleren en toegankelijk te maken voor alle jongeren, met goede ondersteuning, structuur, kwaliteit en waardering. Door heel Europa werken landen hier op verschillende manieren aan.

Voor jongeren, (vrijwilligers)organisaties en andere professionals die met jongeren werken is het waardevol om te leren van ervaringen uit andere Europese landen. Om nieuwe inzichten op te doen, en samen te werken aan internationaal toegankelijk jongerenvrijwilligerswerk.

We hopen dat dit artikel inspiratie en aanknopingspunten biedt om mee aan de slag te gaan.

Wil je meer inspiratie en ideeën uit andere Europese landen? In de [Youth Wiki](#) vind je nog veel meer informatie over jongerenvrijwilligersactiviteiten, en over andere thema's binnen het jeugdbeleid.

En kijk [hier](#) voor meer informatie over financiering van Europese vrijwilligersactiviteiten.

- België
- Bulgarije
- Denemarken
- Duitsland
- Estland
- Finland
- Frankrijk
- Ierland
- Italië
- Kroatië
- Litouwen
- Luxemburg
- Malta
- Nederland
- Oostenrijk
- Polen
- Portugal
- Servië
- Slowakije
- Spanje
- Tsjechië
- Turkije
- Zweden

Colofon

Het Nederlands Jeugdinstituut is een nationaal, onafhankelijk kenniscentrum dat toepasbare, actuele kennis over opgroeien en opvoeden verzamelt, verrijkt, duidt en deelt. We zorgen ervoor dat deze kennis voor iedereen beschikbaar is.

© 2026 Nederlands Jeugdinstituut

Alle informatie uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden. Graag de bron vermelden.

Meer informatie over Youth Wiki: national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki

Auteur: Esther Konijn | Vormgeving: Punt Grafisch Ontwerp